

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

Кафедра теорії та історії держави і права, конституційного права

ПОГОДЖЕНО:
Завідувач кафедри,
Доктор юридичних наук, професор
Лариса ШУМНА _____
«____» _____ 2021 р.

СИЛАБУС
навчального курсу «Право Європейського Союзу»
спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність»
форма навчання: денна

РОЗРОБНИК:
доцент кафедри,
кандидат наук з державного управління, доцент
Ребкало Микола _____

ЗАТВЕРДЖЕНО:
на засіданні кафедри теорії та історії держави і
права, конституційного права
Протокол № 10 від «25» серпня 2021 р.

Кредити та кількість годин: 4 кредити ECTS; 22 лекційних, 30 семінарських, 8
практичних та 60 самостійна робота

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

Кафедра теорії та історії держави і права, конституційного права

**СИЛАБУС
навчального курсу «Право Європейського Союзу»
спеціальність 081 «Право», 262 «Правоохоронна діяльність»
форма навчання: денна**

Кредити та кількість годин: 4 кредити ECTS: 22 лекційних, 30 семінарських, 8 практичних та 60 самостійна робота.

Чернігів – 2021

Анотація курсу

Активний розвиток інтеграційних процесів, що відбуваються в рамках Європейського Союзу (далі – ЄС), призводить до подальшого зближення та тісної взаємодії правових систем його держав-членів, внаслідок чого розширюється коло правовідносин, правове регулювання яких здійснюється правом ЄС. Таким чином, право Європейського Союзу впливає на розвиток міжнародного правопорядку та забезпечує юридичні механізми правового регулювання усієї сукупності правовідносин в рамках держав-членів ЄС. За таких умов ця початкова дисципліна надасть Вам можливість вивчити право Європейського Союзу, засвоїти як теоретичні його основи, так й особливості застосування. Упродовж цього опанування правом Європейського Союзу нерозривно пов'язане із опрацюванням його правової бази. Вас також буде ознайомлено із судовою системою ЄС, специфікою її побудова та діяльності. Окремо буде приділено увагу аналізу процесу входження України до Європейського Союзу.

Мета курсу

Метою викладання навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу» є: опанування знань у галузі права, яке регулює суспільні відносини, що виникають між суб'єктами Європейського Союзу, аналіз співвідношення права Європейського Союзу та внутрішньодержавного права держав-членів ЄС, вивчення особливостей інтеграційного курсу України до ЄС.

Організація навчання Тематичний план

№	Назва теми	Всього годин	Лекції	Семінари	Практичні заняття	Самостійна робота
Розділ 1. Загальна характеристика Європейського Союзу.						
1	Основні підвалини, мета, завдання, інститути Європейського Союзу.	4	2	2		1
2	Європейська Рада: склад, структура, повноваження.	5	2	2		1
3	Компетенція та структура Європейської комісії.	6	2	2		1
4	Порядок формування та повноваження Європейського парламенту.	5	2	2		1
5	Судова система Європейського Союзу.	4	2	2		1
6	Членство в Європейському Союзі.	6		2	2	1
	Разом за розділ 2	30	10	12	2	6
Розділ 2. Право Європейського Союзу, основні положення, система та форми.						
7	Загальні положення права Євросоюзу.	10	2	2		6
8	Систематизація права Євросоюзу.	10		2		8

9	Форми права Євросоюзу.	10	2	2	2	4
Разом за розділ 2		30	4	6	2	18
Розділ 3. Загальна характеристика окремих галузей права Європейського Союзу.						
10	Правові основи економічної системи Європейського Союзу	8	2	2		4
11	Основи трудового та соціального права Євросоюзу.	8	2	2		4
12	Митне та податкове право Євросоюзу.	7	2	2		3
13	Шенгенські угоди: зміст та правові наслідки.	7		2	2	3
Разом за розділ 3		30	6	8	2	14
Розділ 4. Україна та Європейський Союз: підвалини співпраці, адаптація законодавства.						
14	Угода про асоціацію України – ЄС: загальні положення.	15	2	2		11
15	Актуальні питання адаптація законодавства України до права Євросоюзу.	15		2	2	11
Разом за розділ 4		30	2	4	2	22
Всього годин за курсом		120	22	30	8	60

Завдання до семінарів та практичних занять

Семінарські заняття

При підготовці до семінару Вам рекомендується уважно ознайомитися з питаннями, які винесено на заняття. Після цього необхідно приступити до вивчення навчальної літератури, нормативного матеріалу. Підготовка до заняття повинно йти по шляху пошуку відповідей на винесені на семінар питання. Вивчення навчальних питань доцільно супроводжувати необхідними записами у зошитах. Завершальний етап підготовки до семінару полягає в складанні планів виступу з кожного питання семінару. Відсутність письмових матеріалів (конспекту) впливає на індивідуальну оцінку знань, яка може бути зниженою на 1 бал.

Плани семінарських занять

Тема 1: Основні підвалини, мета, завдання, Європейського Союзу..

1. Історія виникнення Євросоюзу.
2. Цінності Євросоюзу в правовій системі Євросоюзу.
3. Підвалини Євросоюзу.
4. Цілі Євросоюзу відповідно Амстердамського договору.
5. Завдання Євросоюзу.
6. Функція установчої влади Євросоюзу.
7. Законодавча функція Євросоюзу
8. Виконавча функція Євросоюзу.
9. Бюджетна функція Євросоюзу.
10. Зовнішньополітична функція Євросоюзу.

Література: основна №1-5,7-12; допоміжна № 1.2.9,15,16.

Тема 2. Європейська Рада: склад, структура, повноваження.

1. Історія виникнення Європейської Ради.
2. Завдання Європейської Ради.
3. Компетенцію Європейської Ради.
4. Функції Європейської Ради.
5. Правосуб'єктність Європейської Ради.
6. Участь Європейської Ради в міжнародних відносинах.
7. Принцип поділу влади в рамках ЄС.

Література: основна № 1-5 6-8,15; допоміжна № 6,9,12,14,15,21.

Тема 3. Компетенція та структура Європейської комісії.

1. Визначити місце і роль Комісії в системі інститутів Європейського союзу.
2. Розкрити процедуру формування і склад Комісії.
3. Розкрити структуру Європейської комісії та роль Голови Комісії.
4. Проаналізувати функції Європейської комісії.
5. Розкрити процедуру прийняття рішень Європейською комісією.
6. Розкрити внутрішній регламент Європейської комісії.
7. Охарактеризувати повноваження Європейської комісії.

Література: основна № 1-5,7,10,13; допоміжна № 6,9,12,17,21.

Тема 4: Порядок формування та повноваження Європейського парламенту.

1. Європейський парламент в системі органів Європейського Союзу.
2. Строк повноважень, гарантії забезпечення діяльності депутатів.
3. Форми і склад Європейського парламенту.
4. Функції Європейського парламенту.
5. Повноваження Європейського парламенту.
6. Участь Європейського парламенту у нормотворчому процесі.

Здійснення контролю над діяльністю інститутів Євросоюзу.

Література: основна №1-6,14,15; допоміжна № 4-6, 11,12,21.

Тема 5. Судова система Європейського Союзу.

1. Статус Суду Європейського Союзу.
2. Функції і сфера повноважень Суду Європейського Союзу.
3. Суб'єкти позову до Суду Європейського Союзу.
4. Форми роботи Суду Європейського Союзу.
5. Юрисдикція Загального Суду.
6. Спеціалізовані Суди Європейського Союзу.
7. Трибунал із справ публічної служби.

Література: основна № 1-5,7,8,10,15; допоміжна № 6,8,13,15.

Тема 6. Членство в Європейському Союзі.

1. Процедура розширення Європейського Союзу.
2. Політика сусідства Європейського Союзу.
3. Об'єктивні та суб'єктивні критерії членства в Європейському Союзі.
4. Політичні, економічні та географічні критерії членства в ЄС.
5. Розподіл компетенції між Союзом та державами.
6. Виключна та спільна компетенція
7. Спеціальна та паралельна компетенція.

Література: основна № 1-5,7,8,10,15; допоміжна № 6,8,13,15.

Тема 7. Загальні положення права Євросоюзу..

1. Поняття, характерні риси права Євросоюзу.
2. Предмет інституційного та артеріального права Євросоюзу.
3. Методи уповноваження, позитивного зобов'язання, заборони, імперативний, диспозитивний права Євросоюзу.
4. Колізійний метод та методи уніфікації та гармонізації у праві Євросоюзу.
5. Загальні принципи права Європейського Союзу.
6. Спеціальні принципи права Європейського Союзу.
7. Регулятивні, регулятивно-статистичні, регулятивно-динамічні та охоронна функції права Євросоюзу.

Література: основна № 1-5,7,8,11; допоміжна № 1,2,5,7,8,10,11.15.

Тема 8. Систематизація права Євросоюзу.

1. Поняття та ознаки права Євросоюзу.
2. Галузі права Євросоюзу.
3. Інститути права Євросоюзу у межах правового регулювання внутрішнього ринку. Інститути права конкуренції.
4. Інститути права Євросоюзу у галузі торгівельного та комерційного права.
5. Інститути права Євросоюзу щодо державних замовлень.
6. Інститути права зовнішніх відносин Євросоюзу.
7. Види норм права Євросоюзу відповідно до їхніх соціально-правових характеристик.
8. Види норм відповідно до особливостей предметної сфери (об'єкта регулювання).
9. Види норм за формально-юридичними ознаками.
10. Види норм відповідно до ступеня юридичної сили.

Література: основна № 1-5,7,8,11; допоміжна № 1,2,5,7,8,10,11.15.

Тема 9. Форми права Євросоюзу.

1. Поняття, специфіка та автономія джерел права.
2. Матеріальний та процесуальний критерій побудови системи джерел права.
3. Види джерел права Європейського Союзу.
4. Установчі акти Європейського Союзу.
5. Договір про заснування Європейського економічного співтовариства.
6. Договір про заснування Європейського співтовариства з атомної енергії.
7. Договір про Європейський Союз.
8. Судова практика Європейського Союзу, як джерело права Євросоюзу.
9. Регламенти, директиви та рішення Європейського Союзу.
10. Підзаконні акти Європейського Союзу.

Література: основна № 1-5,7,8,11; допоміжна № 1,2,5,7,8,10,11.15, 22.

Тема 10. Правові основи економічної системи Європейського Союзу.

1. Правовий режим спільного ринку ЄС.
2. Принцип вільного руху товарів.
3. Принцип вільного руху робочої сили.
4. Принцип вільного заснування.
5. Принцип вільного надання послуг.
6. Принцип вільного руху капіталу.
7. Економічний і валютний союз: поняття і економічний зміст.
8. Правовий статус Європейського центрального банку.
9. Поняття, цілі та задачі політики в галузі конкуренції.
10. Правила конкуренції ЄС, суб'єкти правил конкуренції.

Література: основна № 1-5, 7,8,10,15; допоміжна № 1-3,5,7,8,13-15,.

Тема 11. Основи трудового та соціального права Євросоюзу.

1. Правова основа сучасного трудового права Євросоюзу.
2. Модель соціальної справедливості трудового права Євросоюзу.
3. Основні напрями розвитку сучасного трудового права Євросоюзу.
4. Етапи розвитку сучасного трудового права Євросоюзу.
5. Загальні заборони дискримінації в трудовому праві Євросоюзу.
6. Регламентація робочого часу та часу відпочинку в праві ЄС.
7. Соціальне забезпечення в Євросоюзі.

Література: основна № 1-5, 7,8,10,15; допоміжна № 1-3,5,7,8,13-15,.

Тема 12. Митне та податкове право Євросоюзу.

1. Поняття митного права.
2. Джерела митного права
3. Митні збори, податки з обороту, акцизи В ЄС,
4. Митний союз: мета створення та напрями діяльності.
5. Митний кодекс Європейського Союзу.
6. Митна територія та митні режими.
7. Поняття податкового права Європейського Союзу.
8. Джерела податкового права.
9. Поняття податкової системи, види податків.

Література: основна № 1-5, 7,8,10,15; допоміжна № 1-3,5,7,8,13-15,.

Тема 13. Шенгенські угоди: зміст та правові наслідки.

1. Поняття, етапи розвитку Шенгенського права.
2. Джерела Шенгенського права.
3. Дія Шенгенського права у просторі.
4. Предмет і зміст Шенгенського права.
5. «Внутрішні» і «зовнішні» кордони у Шенгенському праві.
6. Класифікація віз у нормах Шенгенського права.
7. Уніфікація віз та порядок їх видачі у рамках ЄС.
8. Національні візи у Шенгенській зоні.
9. Особливості міграційної політики ЄС на сучасному етапі розвитку.

Література: основна № 1-5,7,8,11; допоміжна № 1,2,5,7,8,10,11,19.

Тема 11. Угода про асоціацію України - ЄС: загальні положення.

1. Історія відносин Україна – Європейський Союз.
2. Двосторонній вимір “Східного партнерства”.
3. Багатосторонній вимір “Східного партнерства”.
4. Тематичні платформи “Східного партнерства”.
5. Охарактеризувати ініціативи “Східного партнерства”.
6. Форуми громадянського суспільства “Східного партнерства”.
7. Дорожня карта “Східного партнерства”.
8. Система координації співробітництва між Україною та ЄС.

Література: основна № 6,9,11,16; допоміжна № 3,6,9,11,18,20,22.

Тема 12. Актуальні питання адаптації законодавства України до права Євросоюзу.

1. Державна політика України щодо адаптації права України до права Європейського союзу.
2. Етапи інтеграції законодавства України до ЄС.
3. Послідовність адаптації права України до права Європейського союзу.
4. Угоди про партнерство та співробітництво України і Євросоюзу.

5. Меморандум про взаєморозуміння щодо співробітництва в енергетичній галузі між Європейським Союзом та Україною (2005 р.).
6. Механізм забезпечення адаптації права України до права Європейського Союзу.
7. Адаптація українського законодавства до Європейських стандартів: основні напрямки.

Література: основна № 6,9,11,16; допоміжна № 3,6,9,11,18,20,22.

Практичні заняття

Вам рекомендується наступна схема підготовки до заняття: опрацювати запропоновані викладачем питання на практичне заняття; ознайомитися з рекомендованою літературою; виконати завдання та тести, які запропоновані для самостійної роботи; при бажанні самостійно підготувати тести або кросворди по суті питань, що виносяться на розгляд.

Завдання до практичних занять

Тема 6. Членство в Європейському Союзі.

Заняття проводиться у формі рішення практичних вправ та тестових завдань. Для цього здобувач повинен під час підготовки до занять звернути увагу на такі питання: Процедура розширення Європейського Союзу.. Об'єктивні та суб'єктивні критерії членства в Європейському Союзі; Розподіл компетенції між Союзом та державами: Право Європейського Союзу (в питання і відповідях) / за заг. ред. І.В. Яковюка; Право Європейського Союзу: підручник / за ред. О. К. Вишнякова; Право Європейського союзу/ за заг. ред. В. І. Муравйова.

Тема 9. Форми права Євросоюзу.

Заняття проводиться у формі рішення практичних вправ та тестових завдань. Для цього здобувач повинен під час підготовки до занять звернути увагу на такі питання: система джерел європейського права. ЄС; правові акти ЄС: зміст, структура, юридичні властивості; джерела прецедентного права; міжнародні договори ЄС. Упродовж цього доцільно ознайомитися із наступними першоджерелами та посібниками: Договір про заснування Європейської Спільноти; Єдиний європейський акт; Договір про Європейський Союз; О. Вишняков «Право Європейського Союзу»; А. Єрмолаєв «Європейський проект та Україна; Європейський Союз»; Л. Губернський «Європейський Союз: історія і засади функціонування».

Тема 13. Шенгенські угоди: зміст та правові наслідки.

Заняття проводиться у формі рішення практичних вправ та тестових завдань. Для цього здобувач повинен під час підготовки до занять звернути увагу на такі питання: Шенгенська зона: особливості правового режиму; співробітництво правоохоронних органів в межах ЄС; призначення інформаційної системи шенгенської зони. Упродовж цього доцільно ознайомитися із наступними літературними джерелами: Основи права Європейського Союзу / за заг. ред. Т. Л. Сироїд; Право Європейського Союзу (в питання і відповідях) / за заг. ред. І.В. Яковюка; Право Європейського Союзу / за ред. В. М. Бєсчасного; Право Європейського Союзу / за ред. Р. А. Петрова; Право Європейського Союзу / за ред. О. К. Вишнякова.

Тема 15. Актуальні питання адаптація законодавства України до права Євросоюзу.

Заняття проводиться у формі рішення практичних вправ та тестових завдань. Для цього здобувач повинен під час підготовки до занять звернути увагу на такі питання: Інтеграція Україна – ЄС: етапи, послідовність; Угоди про партнерство та співробітництво України і Євросоюзу; механізм забезпечення адаптації права України до права Європейського Союзу. Упродовж цього доцільно ознайомитися із наступними літературними джерелами: «Угода

про партнерство і співробітництво між Європейським Союзом та Україною від 16 червня 1994 р»; О. Шнирков «Україна - Європейський Союз: економіка, політика, право»; А. Кудряченко «Україна в Європі: контекст міжнародних відносин»; В. Чужиков «Європейська інтеграційна політика»; В. Горбатенко «Європейська інтеграція України»; Є. Головаха «Україна та Європа: результати міжнародного порівняльного соціологічного дослідження»; І. Артьомов «Український вимір європейської та євроатлантичної інтеграції».

Завдання для самостійної роботи

Окрім завдань для самостійного опрацювання, які винесено на семінарські та практичні заняття Вам рекомендовано додатково в письмовій формі підготувати відповіді на наведені нижче питання. Їх зміст відображається у конспекті в формі записів або нотаток. Обсяг опрацьованого матеріалу повинен складати не менше одного і не більше трьох сторінок рукописного тексту зошиту. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу.

1. Правосуб'єктність Європейського Союзу.
2. Статус держави-члена Європейського Союзу.
3. Модель соціальної справедливості трудового права Євросоюзу.
4. Економічний і соціальний комітет: склад і порядок формування, повноваження, юридична сила рішень.
5. Комітет регіонів: склад і порядок формування, повноваження, юридична сила рішень.
6. Агенції Європейського Союзу.
7. Статус Суду ЄС.
8. Політика сусідства Європейського Союзу
9. Інституційне та артеріальне право Євросоюзу.
10. Методи та способи здійснення приписів норм права ЄС.
11. Поняття податкової системи ЄС.
12. Основні засади візової політики ЄС.
13. План дій "Україна – ЄС".
14. Передвступна стратегія держав-партнерів ЄС та проблеми її реалізації в Україні.

Індивідуальні завдання

Виконуються кожним здобувачем шляхом вивчення навчального матеріалу, поглиблення й закріплення знань та розвитку навичок самостійної роботи. Індивідуальні завдання виконуються у вигляді рукописного реферату обсягом до 5-7 сторінок (формат А4) за темою яка обирається з нижченаведеного переліку або індивідуальною темою погодженою з викладачем.

Тематика рефератів:

1. Історичний огляд європейської інтеграції.
2. Європейський Союз: заснування та перспективи розвитку.
3. Принципи побудови та діяльності інститутів Євросоюзу.
4. Європейський Парламент як інститут представництва народів країн-членів.
5. Європейська Комісія: правовий статус та склад.
6. Рада Європейського Союзу.
7. Судочинство в Європейському Союзі.
8. Суд Європейського Союзу : склад, порядок роботи, юрисдикція.
9. Економічний та Соціальний Комітет та Комітет Регіонів – допоміжні органи Євросоюзу.
10. Європейський Центральний банк: інвестиційна політика Євросоюзу.
11. Європейське право: поняття, структура.
12. «Конституційна хартія»: сутність та порядок укладання.
13. Принципи права Євросоюзу.: загальна характеристика.
14. Доктрина прямої дії: сутність та характерні риси.

15. Принцип ефективності в європейському праві.
16. Принцип верховенства права Євросоюзу.
17. Міжнародна правосуб'єктність Євросоюзу.
18. Держави-учасниці Євросоюзу – суб'єкти міжнародного права.
19. Співробітництво з країнами центральної і східної Європи.
20. Митний союз та спільний ринок Євросоюзу
21. Чотири свободи в європейському праві: вільний рух людей, товарів, послуг, капіталів.
22. Громадянство Європейського Союзу.
23. Економічний та Валютний союз Євросоюзу.
24. Право конкуренції Євросоюзу.
25. Україна на шляху до європейської інтеграції.
26. Майбутнє європейської інтеграції.
27. Лісабонський договір – вимір часу.

Порядок оцінювання

№	Назва теми	Всього балів	Форма заняття та кількість балів		
			Лекції (ведення конспекту)	Семінари (конспектування, питань, виступ, доповнення)	Практичні Заняття (опрацювання матеріалів для підготовки, успішне виконання вправ, тестів)
Розділ 1. Загальна характеристика Європейського Союзу: завдання та організаційна структура.					
1	Основні підвалини, мета, завдання, інститути Європейського Союзу.		1	2	
2	Європейська Рада: склад, структура, повноваження.		1	2	
3	Компетенція та структура Європейської комісії.		1	2	
4	Порядок формування та повноваження Європейського парламенту.		1	2	
5	Судова система Європейського Союзу.		1	2	
6	Членство в Європейському Союзі.			2	2
Розділ 2. Право Європейського Союзу, основні положення, система та форми.					
7	Загальні положення права Євросоюзу.		1	2	
8	Систематизація права Євросоюзу.			2	
9	Форми права Євросоюзу.		1	2	2
Розділ 3. Загальна характеристика окремих галузей права Європейського Союзу.					
10	Правові основи економічної системи Європейського Союзу		1	2	

11	Основи трудового та соціального права Євросоюзу.		1	2	
12	Митне та податкове право Євросоюзу.		1	2	
13	Шенгенські угоди: зміст та правові наслідки.		1	2	2
Розділ 4. Україна та Європейський Союз: правове регулювання, адаптація законодавства.					
14	Угода про асоціацію України – ЄС: загальні положення.		1	2	
15	Актуальні питання адаптація законодавства України до права Євросоюзу.			2	2
Разом		50	12	30	8
Виконання завдань для самостійної роботи на написання есе		10			
Екзамен		40			
Всього		100 балів			

За ведення конспекту лекцій нараховується 1 бал за кожну тему, що повністю відображена у вашому конспекті. Таким чином, за роботу на лекціях ви можете отримати до 10 балів. Під час лекцій та інших занять не припустимо відволікатись розмовами, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь який інший спосіб. Запізнення на лекцію так само не припустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття здобувача, що порушує дисципліну або запізнюється. Ці ж самі правила поведінки поширюються й на інші форми занять (семінари, практичні). Користування гаджетами для доступу до мережі Інтернет припустиме лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача. Пропущені лекції слід відпрацювати переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти на його питання за змістом лекції.

Робота на семінарах оцінюється за наступними критеріями:

- ваша присутність та відпрацьований з усіх тем конспект семінарських питань забезпечують Вам 1 бала;
- доповнення, відповідь на питання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань оцінюється в 0,5 балів;
- виступ із правильною доповіддю на питання за планом семінарського завдання, виконання практичної вправи (тесту) оцінюється до 2 балів;
- висловлення власної точки зору щодо розгляду проблеми, її аргументація оцінюється в 1,5 бал.

Таким чином участь в роботі семінару може принести Вам до 5 балів за одне заняття. Пропущений семінар відпрацьовується написанням конспекту всіх питань з плану заняття та відповідями на питання викладача за змістом семінару під час відпрацювання.

Практичні заняття можуть принести Вам до 3-х балів за одне заняття за умови попереднього опрацювання матеріалів для підготовки до заняття й успішного виконання всіх завдань безпосередньо на самому занятті. Присутність без підготовки та нездатність впоратись із завданнями оцінюється 0 балів. Відпрацювання пропущених чи оцінених у 0 балів занять відбувається за умови попереднього ознайомлення з матеріалами для підготовки до практичного заняття та виконання завдань запропонованих викладачем (завдання можуть відрізнятись від тих, що вирішували ваші одногрупники).

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у вигляді екзамену на якому здобувач може отримати до 40 балів в залежності від повноти та обґрунтованості Ваших відповідей.

Якщо під час проходження курсу Ви набрали 60 балів то маєте право не здавати залік вдовольнившись підсумковою оцінкою відповідно до кількості набраних балів. Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в Таблиці 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до екзамену

1. Історія створення та розвитку Європейського Співтовариства та Європейського Союзу.
2. Маастрихтський договір: основні положення
3. Лісабонський договір: основні положення.
4. Правосуб'єктність Європейського Союзу.
5. Основні принципи функціонування Європейського Союзу.
6. «Первинне право» Євросоюзу: поняття, види та особливості.
7. «Вторинне право» Євросоюзу: поняття, види та особливості.
8. Гармонізація законодавства країн-членів Євросоюзу.
9. Уніфікація законодавства країн-членів Євросоюзу.
10. Членство у Європейському Союзі.
11. Європейське об'єднання вугілля і сталі.
12. Договір про створення Європейського економічного співтовариства (Римський договір 1957р.).
13. Єдиний Європейський Акт 1986 р.
14. Статус держави-члена Європейського Союзу.
15. Компетенція Європейського Союзу.
16. Інституційна структура Євросоюзу: загальні принципи побудови і функціонування.
17. Правовий статус депутатів Європарламенту: повноваження, порядок роботи.
18. Президентство Євросоюзу.
19. Законодавчий процес в Європейському Союзі: основні процедури прийняття рішень.
20. Верховний представник Євросоюзу. з питань спільної зовнішньої політики і політики безпеки.
21. Рахункова палата: склад, організаційна структура, повноваження.
22. Поняття, природа та предмет права Європейського Союзу.
23. Співвідношення права Євросоюзу, міжнародного права та національного права членів Євросоюзу.
24. Принципи права Євросоюзу.
25. Система права Євросоюзу.
26. Джерела права Євросоюзу.

27. Джерела права Європейського Союзу: види та ієрархія.
28. Загальна характеристика Договору про Європейський Союз: структура, зміст, порядок прийняття та внесення змін.
29. Загальна характеристика Договору про функціонування Європейського Союзу.
30. Регламент і директива як джерело права Європейського Союзу.
31. Принципи пропорційності та субсидіарності в праві Європейського Союзу.
32. Індивідуальні та рекомендаційні акти Європейського Союзу: види і юридична сила.
33. Міжнародні договори як джерело права Європейського Союзу.
34. Питання про існування правила прецеденту щодо рішень Суду Євросоюзу.
35. Загальні принципи права Євросоюзу..
36. Принцип верховенства права Європейського Союзу щодо національного права держав-членів.
37. Пряма дія права Євросоюзу. у національних правопорядках держав-членів.
38. Оприлюднення джерел права ЄС. Офіційні мови Євросоюзу..
39. Принципи субсидіарності та пропорційності.
40. Спеціалізовані судові палати.
41. Особливості провадження у судах Європейського Союзу
42. Судова система Європейського Союзу: принципи побудови, ланки і їх взаємодія.
43. Суд Європейського Союзу: склад і порядок формування, структура.
44. Правовий статус суддів та Генеральних адвокатів.
45. Загальний суд: склад і порядок формування, структура, юрисдикція.
46. Порядок розгляду справ і прийняття рішень Судом Євросоюзу.
47. Виконання рішень Суду Євросоюзу.
48. Політико-правові передумови співробітництва України та Євросоюзу.
49. Історія розвитку відносин України та ЄС.
50. Угода про партнерство та співробітництво між Україною та Євросоюзу.
51. План дій “Україна – ЄС”.
52. Принципи Угоди про асоціацію між Україною та Євросоюзу.
53. Правова основа сучасного трудового права Євросоюзу.
54. Основні напрями розвитку сучасного трудового права Євросоюзу.
55. Етапи розвитку сучасного трудового права Євросоюзу.
56. Загальні заборони дискримінації в трудовому праві Євросоюзу.
57. Регламентація робочого часу та часу відпочинку в праві Євросоюзу.
58. Соціальне забезпечення в Євросоюзі.
59. Поняття та джерела митного права Євросоюзу.
60. Митні збори та податки з обороту.
61. Митний союз: мета створення та напрями діяльності.
62. Митна територія та митний режим.
63. Поняття та джерела податкового права Європейського Союзу.
64. Поняття та види податків.
65. Правове регулювання податків.
66. Функції Європейського парламенту.
67. Повноваження Європейського парламенту.
68. Склад та процедура призначення членів Європейської комісії.
69. Повноваження Європейської комісії.
70. Завдання та пріоритетні напрями діяльності Європейської комісії.
71. Склад та структура Європейської Ради Європейського Союзу.
72. Форми роботи Європейської Ради Європейського Союзу.
73. Повноваження Європейської Ради Європейського Союзу.
74. Президент Європейської Ради Європейського Союзу: порядок призначення, повноваження.
75. Поняття та класифікація норм права Євросоюзу.

76. Галузі та інститути права Євросоюзу.
77. Процедура розширення Європейського Союзу.
78. Політика сусідства Європейського Союзу.
79. Об'єктивні та суб'єктивні критерії членства в Європейському Союзі.
80. Розподіл компетенції між Союзом та державами.
81. Правовий режим спільного ринку ЄС.
82. Позитивна і негативна інтеграція ЄС.
83. Економічний і валютний союз: поняття і економічний зміст ЄС.
84. Європейська система центральних банків: функції і повноваження.
85. Антимонопольна політика ЄС і регулювання конкуренції.
86. Поняття, цілі та задачі політики в галузі конкуренції.
87. Колективні та індивідуальні антимонопольні дії в ЄС
88. Поняття податкової системи, види податків ЄС.
89. Регламентація робочого часу та часу відпочинку в праві ЄС.
90. Соціальне забезпечення в Євросоюзі.

Політика академічної доброчесності

При вивченні даної навчальної дисципліни Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших курсантів (студентів, слухачів);
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів (студентів, слухачів).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Анакіна, Т. Прецедентні рішення Суду Європейських співтовариств у становленні правопорядку ЄС. *Підприємництво, господарство і право*. 2008. № 2. С. 49–52.
2. Аракелян М. Р. Право Європейського Союзу : підручник. О. : Фенікс, 2012. 390 с.
3. Бочарова Н.В. Право Європейського Союзу. Частина 1 : навч. посібник. Дніпропетровськ : 2014. 232 с.
4. Грицяк І. А. Право та інституції Європейського Союзу : навч. посібник. К.: К.І.С., 2004. 260 с.
5. Довгань В. М. Європейський Парламент. Правовий статус і компетенція в системі органів Європейського Союзу: монографія. К.: КНТ, 2007. 204 с.
6. Європейське право. Право Європейського союзу : підручник / за заг. ред. В. І. Муравйова. Київ : Ін Юре, 2016. 400с.
7. Збірник законодавства та практики Європейського Суду з прав людини : практ. посібник / упоряд. В.Я. Погребняк, О.О. Крестьянінов, Р.М. Аюпова. Х.: Право, 2018. 398с.
8. Комарова Т.В. Юрисдикція Суду Європейського Союзу : монографія. Х : Право, 2010. 360 с.
9. Конституційні акти Європейського Союзу (в редакції Лісабонського договору) / за заг. ред. Г. Друзенка. К. : «К.І.С.», 2010. 536 с.
10. Лебідь В.І. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : навч. посібник. К.: правова Єдність, 2018. 36с.
11. Основи права Європейського Союзу : підручник / за заг. ред. Т. Л. Сироїд. Х.: Право, 2020. 590 с.
12. Право Європейського Союзу (в питання і відповідях) : навч.-довід. посібник / за заг. ред.. І.В. Яковюка. Х.: Право, 2020. 174 с.

13. Право Європейського Союзу : нормат. матеріали / за заг. Ред.. І.В. Яковюка. Х.: Право, 2019. 500 с.
14. Право Європейського Союзу : навч. посібник / за ред. В.М. Бесчасного. К.: Знання, 2011. 366 с.
15. Право Європейського Союзу : підручник. / за ред. Р. А. Петрова. К.: Видавництво «Істина», 2017. 391 с.
16. Право Європейського Союзу: підручник / за ред. О. К. Вишнякова. Одеса : Фенікс, 2013. 883 с.
17. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : міжнародний документ від 27.06.2014 р. / *Офіційний вісник України*. 2014. №75, том 1. Ст. 2125.
18. Яковюк І. В. Історія європейської інтеграції від Римської імперії до Європейського Союзу : монографія. К : 2012. 208 с.

Додаткова.

1. Баймуратов М. О. Модифікації державного суверенітету в умовах європейської інтеграції в контексті взаємовідносин Європейського Союзу з державами-членами : монографія. Суми : 2013. 300 с.
2. Волошин Ю. О. Конституційно-правове забезпечення європейської міждержавної інтеграції: теоретико-методологічні аспекти : монографія. К. : Логос, 2010. 428 с.
3. Европейское право: ученик / под ред. проф. Л. М. Энтина. М. : Норма, 2004. 720 с.
4. Європейський Союз. Консолідовані Договори / під ред. В.І. Муравйова. К.: Port-Royal, 1999. 206 с.
5. Кернз В. Вступ до права Європейського Союзу: навч. посібник / К. : “Знання”, 2002. 381 с.
6. Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. Європейський Союз: заснування та етапи становлення: навч. посібник. К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2001. 448 с.
7. Корнієнко М.В. Співвідношення права ЄС та Європейського права / *Право і суспільство*. 2012. № 3.
8. Микієвич М.М. Інституційне право Європейського Союзу у сфері зовнішньої політики та безпеки: монографія. Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. 318с.
9. Муравйов В., Мушак Н. Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС/ *Віче*. 2013. № 8. С.87-96.
10. Муравйов В.І. Вступ до права Європейського Союзу : підручник. К.: Київський університет, 2007. 303 с.
11. Ніщський Договір та розширення ЄС / за заг. ред. С. Шевчука. К: Логос, 2001. 196 с.
12. Опришко В. Ф. Право Європейського Союзу: Загальна частина: підручник К.: Вид. КНЕУ., 2002. 460 с.
13. Основи права Європейського Союзу : нормат. матеріали / за заг. ред. М.В. Буроменського. Х : Яшма, 2005. 236 с.
14. Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу: указ Президента України від 11.06.1998 № 615/98. *Офіційний вісник України*. 1998. № 24. Ст. 870.
15. Про заходи щодо вдосконалення нормотворчої діяльності органів виконавчої влади: Указ Президента України від 09.02.1999 № 145/99. *Офіційний вісник України*. 1999. № 6. Ст. 189.
16. Тюшка А. В. Договір про Конституцію для Європи: генезис, юридична природа, політична цінність: монографія. К. : К.І.С., 2007. 228 с.
17. Фалалєєва Л., Давиденко О. Особливості реалізації Спільної зовнішньої та безпекової політики Європейського Союзу / *Вісник Академії адвокатури України*. 2012. Число 2(24).

18. Фалалєєва Л.Г. Наднаціональність (у праві Європейського Союзу): навч. посібник. К.: Юстініан, 2013. 252 с.

Інформаційні ресурси:

1. www.comparativelaw.kiev.ua
2. www.eclg.gov.ua
3. www.eulaw.edu.ru
4. www.europa.eu.int